

Kujataamiu

Nutaaq

Uk./Árg. 38 nr. 4

27. februar 2025

www.kujataamiu.gl • mail: kujataamiu@gmail.com

Ass.:/Foto: Nuka Joorut

Angalanissavit tullia Nunatta Angalatitsiviani inniminneruk

- Suliffeqarfitut inimininnermi attavassaq: erhverv@greenland-travel.gl
- Nammineq akilgassaappat attavassaq: booking@greenland-travel.gl

Bestil din næste rejse hos Greenland Travel

- Erhvervsrejser: erhverv@greenland-travel.gl
- Personlige rejser: booking@greenland-travel.gl

Tlf. : 70 11 07 • www.greenland-travel.gl

SYDGRØNLANDS FØRENDE TRÆLAST

Kilaapaq Aqqutaa B 962, 3920 Qaqortoq

Telefon 38 37 30

Åbningstider:
Mandag-fredag 7.00-17.00
Lørdag 8.00-12.00
E-mail: oec.qaqortoq@stark.gl

Permagreen Grønland A/S

- Tømrerarbejde
- Glarmester
- Låseservice
- Malerarbejde
- Transport
- VVS-arbejde

Tlf. 64 20 94 - Mobil 52 96 57

e-mail: qaqortoq@permagreen.gl

Mestervej B-1328 • 3920 Qaqortoq

Brugseni app-i atorlugu iluanaarutissarpassuit

Divi Plussi-t katersukkatit takukkit pisinermullu uppenarsaatitit malinnaavigalugit.

Kæmpe fordele med Brugseni app'en

Se din opsparede Divi Plussi og hold styr på dine kvitteringer.

www.brugseni.gl/app

Qinersineq Kuannersuarni suliniummumut aalajangiisuussasoq

Kalaallit Nunaanni naalakkersuisut nutaat uranimut inerteqqut atorunnaarsissagaat Kuannersuarnilu suliniut aallartinneqarumaartoq Energy Transition Mineralsip neriuutigaa Energy Transition Minerals Narsami suli allaffeqarfeqarlunilu quersuaqarpoq, tassanilu ilaagit Kuannersuarniit qilleriviit qilligarpasui nassaasaapput.

Ingerlatseqatigiiffimmeersut qanittukkunni Narsamiipput

Energy Transition Mineralsimi (ETM) – siornatigut Greenland Mineralsimi – aqutsisut Nuummi Narsamilu angalaqqammerput, tassani namminneq oqaatsitik atorlugit politikerit, tusagassiortut najukkamilu soqutigisaqatigiit oqaloqatigisimallugillu Narsami Kuannersuarni suliniuteqarfimmut takuniaallutik.

Aallartitat tassaapput Simon Kidston, Daniel Mamadou, Sara Kelly, Svend Hardenberg, Aris Stamoulis kiisalu aningaasanik nalilersuisartoq Tom Prendiville, Canaccord Genuitymeersoq, taannalu „Industry Update“-mik (suliaqarfik pillugu pisut kingulliit, aqq.) taaneqartumik amanut

ammassumik ETM-ip nittartagaani atuarneqarsinnaasumik suliaqarsimavoq.

Isiginnittaatsit assigiinnigitsut

Nalunaarusiaq naapertorlugu Naalakkersuisunut ilaasortat innuttaasullu akornanni Kuannersuarni suliniut suli assigiinnigitsunik isumaqarfigneqarpoq.

”Kalaallit Nunaata siunissaa qulakkeerniarlugu Danmarkimillu tamakkiisumik namminiilivinnissamut suliniut pisariaqartoq ilaat isumaqarput. Allat avatangiisinut isumakuuutit pissutigalugit suliniummumut akerliupput.

Suliniaqatigiiffiup suliniutip aningaasaqarnikkut inuttullu iluaqutaasinnaanera siuarsarpaa, tamannalu pitsaasutut isigaarput,” Tom Prendiville allappoq, nangillunilu marsip 11-ani Inatsisartunut qinersinissaa “suliniutip akuerineqassaneranut aalajangiisuussasoq” oqaatigaa. Ingerlatseqatigiiffik naapertorlugu 2021-mi uranimik paaanissamut inerteqquteqarnerup atuutilersinneqarneratigut „paaanissamut akuersissuteqarnissaaq ajornartilluinnarpaa, tamannalu eqqartuusivilersuussinermik isumaqatigiissitsiniarnermillu kingu-

Nutaq
kujataamiu
Naqiterisoq / Udgives af:
Q-offset

Box 378 • 3920 Qaqortoq
Mob. 49 44 60

e-mail: kujataamiu@gmail.com

www.kujataamiu.gl

Akisussaalluni aqqissuisoq / Ansvarshavende redaktør:
Ib Benjaminsen

Iloqqarneqarnera naqiterneqarneralu / Tryk og layout:
Q-offset v/Ib Benjaminsen

Tunniussiffissaaq kingulleq:
Sidste frist for indlevering:

6. marts 2025

Normu tulleq saqqummissaaq:
Næste nummer udkommer:

13. marts 2025

neqarpoq“.

Siunissami pisinnaasut marluusut

Ingerlatseqatigiiffik naapertorlugu siunissami pisinnaasut marluupput – “pitsaanertut” aamma “ajornertut” taasaat. Pitsaaneq tassaavoq naalackersuisut nutaat, ingerlatseqatigiiffiup kissataani akuersaarnerullutillu assinganik kissaateqartut qinerneqarnerat.

Naalackersuisut uranimik piiasinnaanermik inerteqqumik atorunnaarsitsisinaallutillu ingerlatseqatigiiffiup pii-anissaanut akuersissummik tunniussisinaasut.

Ingerlatseqatigiiffik naapertorlugu ajorneq tassaavoq maana naalackersuisuusut pissaaneqaleqqippata, uranimillu piiaanissamik inerteqquteqarneq atuutiinnarpat.

Taamaassappat ETM-p isumaqatigiisitsiniarneq eqqartuusivimmullu suliaakkiineq ukkatarissavaa, tassungali tunngatillugu 2026-p aallartinnerani aatsaat aalajangiisoqarmissaa naatsorsuutigaa.

2021-mi amerlanerussuteqalaaginnartut

IA-mi ilaasortap Narsamilu Urani Naamik-mi siornatigut siulittaasuusimasup Mariane Paviasen Jensenip uranimik piiaanissamut inerteqqut qinersisoqareerpat suneqassaner-soq aarleraa.

IA-mi ilaasortap Narsamilu Urani Naamik-mi siulittaasuu-simasup Mariane Paviasen Jensenip qinersinerup kingorna uranimik misissuisoqarsinnaannginneranik, ujaasisoqarsin-naannginneranik piiasoqarsinnaannginneranillu inatsit qanoq pineqassanersoq ernumassutigaa. Inatsit, uranimik misissuineramik, ujaasineramik piiaanermillu inerteqquteqar-fiusoq, IA-p Naleqqallu amerlanerussuteqarluartut taaseqataanerannik tunngaveqarluni novembarimi 2021-mi akueri-neqarpoq. Siumut aamma Demokraatit inatsisimut akerliu-lutik taasisimapput, Atassut taasinermi peqataanani. – Naleraq ullumikkut qanoq inissisimanersoq naluara, taama-ammatt immaga IA kisimi uranimut inerteqquteqarnermik aalajangiussisussatut inissisimavoq, Mariane Paviasen Jensen oqarpoq, taassumalu Narsami innuttaasut Kuanner-

suarni piiaanissamut suli isornartor-siuingaartut misigisimavaa.

Innuttaasut aalajangiinerat ataq-qineqassasoq

Mariane Paviasen Jensenilli Demokraatit pissaaneqalerpata qanoq iliornissaannik ernumassu-teqartariaqanngilaq.

- Qinersinermi kingullermi innut-taasut ersarissumik oqariartuuteqar-pup, tamannalu ataqqineqassaaq. Kuannersuarni aatsitassarsiorfik kissaatigineqanngilaq.

Taamaammatt Kuannersuarni aatsi-tassarsiorfeqalernaviannngilaq. Tassa taamaappoq. Aamma Energy Tran-sition Mineralsip aqutsisui ataatsi-meeqatigiumanagit ilisimatinkuu-

akka, Demokraatit siulittaasuat Jens-Frederik Nielsen oqar-poq, taassumalu ingerlatseqatigiiffiup qineqqusaarneruop nalaani Kalaallit Nunaannut tikeraarnera “amilaarnaartutut” taavaa.

Innuttaasut ersersitsisumik taasitinnegarnissaat Aamma Atassummi ukiut sisamat matuma siornatut isumaqartoqar-poq, partii taaseqataannngilaq, aammali uranimut tunngatil-lugu innuttaasunik taasititsinissaq pisariaqartoq oqariartuu-teqarluni.

– Atassutip aatsitassarsiorneq nalinginnaasumik tapersersor-paa, uranimillu piiaanissaq tunngaviumik ima apeqquataa-lersimavoq, tamanna partii ataasiakkaat aalajangiiffiginagu innuttaasunilli taasititsisoqaaqartariaqarluni, siulittaasoq Aqqalu C. Jerimiassen oqarpoq.

Uranimik ujaasineq illoqarfiit eqqaanni pissanngitsoq

Siumup siulittaasua Erik Jensen Kuannersuarni aatsitassa-nut inatsit malinneqarpat inuillu avatangiisillu annertuumik eqqugaanngippata aatsitassarsiorneq tapersersorlugu siornatigut oqarsimavoq. Aammali Inatsisartut amerlanerussu-teqartut uranimik misissuinnissamik, ujaasinnissamik piiaanis-saanillu inerteqquteqalernissamik aalajangernerat tusaatis-satut tigulluarlugu oqarsimavoq.

Aatsitassanik qaqutigoortunik piiaanermi nunani tamalaani maleruagassat malinneqarpat uran saniatigooralugu tuni-sassiarineqarsinnaasariaqartoq Siumup politikkerigaa Erik Jensen Siumup qineqqusaarnermi tusagassioortunik katersor-titsinerani siullermi februaarip 18-ani oqarpoq. Kisiannili Siumup qinersinermi kingullermi innuttaasut taasinerat akuerigaa.

– Tamat oqartussaaqataanerat ataqqivarput, illoqarfiullu qanittuani aatsitassarsiorneq periarfissatut siullertut isig-ingngilarput. Aatsitassarsiorneq ineriartortissavarput, aam-ma inoqarfinnit ungasissumi aatsitassarsiorfiit periarfissatut ammaffigineqassapput.

Øl og vin som valgkampstema?

I næste valgperiode kommer de folkevalgte nok til at tage stilling til en række alkohol-anbefalinger, der – hvis de indføres – vil betyde store forandringer. Udspillet får både ros og ris.

Visionen om, at »ingen skal skades af alkohol i fremtiden«, har været i høring. I udspillet skitseres en række anbefalinger til at reducere forbruget.

Politikerne skal beslutte, om de bakker op om de nye alkohol-anbefalinger, hvilket til sin tid vil blive afgjort i Inatsisartut-salen.

Drikker mindre

To professorer udgav i januar en kronik i Jyllands-Posten, hvor de skrev, at alkoholforbruget i Grønland toppede i 1987 med et forbrug på 22,2 liter alkohol.

- Siden er alkoholforbruget faldet støt i Grønland, og de seneste 10 år har alkoholforbruget været lavere end i Danmark. I 2023 var det gennemsnitlige alkoholforbrug per voksen 8,5 liter alkohol i Grønland og 9,3 liter i Danmark. Når det gælder alkoholpolitik, forebyggelse og opbygning af behandling, kan vi danskere lære meget af grønlænderne. I Grønland har man arbejdet meget mere målrettet og har haft langt større vilje til at arbejde med forebyggelse, skriver de to sundhedsprofessorer, Ulrik Becker og Anette Søgaard Nielsen.

Hvordan den debat lander er uvist.

Sikkert er det til gengæld, at et vedholdende alkoholforbrug kan føre til en liste af dårligdomme. Nogle af de værste konsekvenser er alvorlig sygdom og for tidlig død, fremgår det af udspillet.

Omgivelserne kan også tage skade.

Der er i alt 17 anbefalinger at tage stilling til for de folkevalgte.

Blandt dem forslag om at indføre et offentligt ejet alkohol-monopol, hvor der dog i en overgangsperiode på fem år tillades butikkerne at fortsætte med at sælge alkohol, så længe de adskiller alkohol fra andre varer.

Der er også en anbefaling om at lukke for salg lørdag-søndag, hæve aldersgrænsen til 21 år, forbyde markedsføring af alkohol, tilbyde familiestøtte og insistere på alkoholfrie fællesskaber for børn og unge.

I høringsdokumentet fra Departement for Sundhed, hvor anbefalingerne præsenteres, beskrives nogle af de mest triste og fatale sideeffekter af alkohol.

- Alkohol øger risikoen for fysiske, psykiske og sociale skader. Alkohol er skadelig selv i små mængder. Jo større alkoholindtag, jo større er risikoen for afhængighed og sygdomme som kræft, lever- og hjertesygdom. Alkohol er ofte en udløsende faktor for ungdomsselv mord, omsorgssvigt, vold i hjemmet og seksuelle overgreb. Ifølge Grønlands Politi er alkohol involveret i over halvdelen af alle sædelighedsforbrydelser, står der i høringsdokumentet.

Kortere levetid

Anbefalingerne blev sendt i høring i december, og der er afgivet 29 høringssvar frem mod fristen i januar.

Meningerne er delte, men der er enighed om, at alkoholmisbrug er et problem for samfundet, og at børn kan være hårdt ramt af uro i hjemmene.

Sundhedsvæsenet, der skal håndtere nogle af de negative konsekvenser, bakker i sit hørings svar op om nye forebyggelsesinitiativer.

- Vi ser tiltagene som en nødvendighed for at forbedre folkesundheden og reducere de skader, som alkohol medfører. Anbefalinger vil have positive effekter, blandt andet mindske alkoholforbruget, herunder forekomsten af rusdrikning. Reducere forekomsten af vold i hjemmet og omsorgssvigt af børn. Medføre et fald i antallet af alkoholrelaterede sygdomme, herunder de mere end 200 sygdomme, som forbindes med alkoholindtag.

- På længere sigt vil disse tiltag kunne bidrage til en væsentlig forbedring af befolkningens forventede levealder, der i dag er cirka 10 år kortere end gennemsnittet i de øvrige nordiske lande, tilføjes i sundhedsvæsenets hørings svar. Rygning er en anden faktor, der normalt nævnes som årsag til lavere levealder.

Hæve priser

Det er Inatsisartut, der har pålagt landsstyret at udforme en evidensbaseret alkoholstrategi. Et arbejde som er udført i samarbejde med Center for Folkesundhed i Grønland og WHO/Europa.

Også kommuner, organisationer og andre aktører har bidraget.

Allorfik, Videnscenter om Afhængighed, mener at anbefalingerne er en vigtig hjørnesteen i at nå målet for den fremtidige alkoholpolitik, at ingen skal skades af alkohol:

- Et ambitiøst mål, som vores organisation kun kan støtte, skriver Allorfik.

Grønlands Erhverv noterer i sit hørings svar, at det er »aldes positivt« at fremme folkesundheden. Men organisationen er modstander af et offentligt alkoholmonopol og flere af de andre anbefalinger.

- Hvis detailhandlen skal bevare den nuværende prissætning, er det nødvendigt, at de har adgang til salg af alkohol. Hvis der indføres et offentligt alkoholmonopol, vil detailhandlen være nødsaget til at hæve priserne på dagligvarer betydeligt, vurderer GE, som heller ikke har fidus til anbe-

falingen om at hæve aldersgrænsen til 21 år.

Der er »væsentlig øget risiko for at de unge vil finde andre ulovlige veje til beruselse og lignende,« lyder ræsonnementet.

Kalaallit Nunaanni Brugseni skriver i sit hørings svar, at den skadelige alkoholkultur skal ændres, fordi den går ud over børn og familier, som er ramt af rusdrikning.

- Vi mener overordnet, at der skal arbejdes politisk på at skabe en holdningsændring hos de individer, der kæmper med problemet, men på en måde, der ikke skaber omfattende begrænsninger for de mange, der ikke har problemet, skriver KNB.

Modsat betegner KNI i sit hørings svar det som »interessant« med et alkoholmonopol.

- Ekspertise i KNI kan benyttes i den forbindelse, skriver KNI.

Alkohol- og Narkotikarådet er positivt indstillet overfor anbefalingerne, også i forhold til at forhøje aldersgrænsen til 21 år. - Forskning viser, at en senere alkoholdebut reducerer risikoen for senere misbrug, skriver rådet blandt andet.

Individets frihed

En opgørelse fra de tre største detailkæder viser, at øl var den næstmest solgte vare i 2022 og 2023. Ved præsentationen af anbefalingerne i december udtalte medlem af Naalakkersusiut for sundhed, Agathe Fontain, at en ny alkoholpolitik kan få vidtrækkende betydning:

- Det, vi vælger at gøre nu, kommer til at forme vores og ikke mindst vores børns og børnebørns fremtid. Målet med anbefalingerne er ikke at afskaffe individets frihed til at indtage alkohol, men at sikre den opvoksende generations ret og frihed til ikke at blive skadet af voksnes brug af alkohol, udtalte Fontain (IA), der håber på en grundig offentlig debat om forslagene.

OLIECOMPAGNIET ApS

Telefon 64 21 80 • Mail: ph@olie.gl

Åbningstider

Mandag - Fredag 08.00 - 16.00

Lørdag 08.00 - 13.00

Søndag LUKKET

Derefter betjening via automat

Orsersuinerit ulluinnarni pisarpoq nal. 08.00 - 16.00 akornanni.
Illoq orsernissaanut inniminniineq ulloq ataaseq sioqqullugu pisassaaq.

Udbringning sker i alle hverdage mellem 08.00 - 16.00.
Bestilling til udbringning skal ske en dag i forvejen.

Kalaallit Danmarkimi katsorsarneqartartut amerliartuinnarput

Kalaallit napparsimasut amerliartuinnartut Region Hovedstadenimi katsorsarneqartarput, akiligassallu qaf-fakkiartortut nalunaarusiami erserpoq.

Kalaallit Nunaanneersut Region Hovedstadenip napparsimaviini katsorsarneqartartut ukiut tamaasa amerliartorput.

Berlingske naapertorlugu tamanna nunap immikkoortuani politikerinut nalunaarusiami atuarneqarsinnaavoq.

Region Hovedstadenimi napparsimasut 1418-it Kalaallit Nunaanni najugaqartut siorna katsorsarneqarput.

Ukiup siuliani 1389-it napparsimmavimmi uninngasimaput, 2022-milu Kalaallit Nunaannit 1375-it uninngasimallutik.

2024-mi napparsimasut 1418-it katillugit 10.000-ingajannik katsorsarneqarput, aningaasartuutillu katillugit 125 millionit koruunit sinnerlugit amerlassuseqarput.

2021-mi 90,5 milliardit koruuninik akiligassaapput.

Tusagassiivik naapertorlugu napparsimasut amerlanertigut Rigshospitalimut, immikkut ittumik Kalaallit Nunaanni suliarineqarsinnaanngitsut, nassiunneqartarput.

Christoffer Buster Reinhardt (K), Region Hovedstadenimi peqqinnissamut ataatsimiititaliami siulittaasoq, isumaqarpoq kisitsisit takutikkaat Kalaallit Nunaat namminersortoq peqqinnissaqarfimmi „suliniuteqarluartumit“ ikiorneqarani imminut napatissinnaanngitsaq.

- Illoqarfiit pingaarnersaanni taamaaliorusuppugut, aammali erseqqippoq avissaaqqaniarluni aalajangeraanni ikiuinis-

samut pisussaaffik peerutissasoq, taanna Berlingskemut oqarpoq.

Nalunaarusiaq naapertorlugu Rigshospitalimi napparsimasunik siunnersuisoqarpoq ataqatigiissaarisunillu kalaallit napparsimasut ilaqutaallu isumaginnittunik.

Aamma illissap qaavatiqut kræfteqalersinnaanermut misisugassanik tiguisinnaanissamut Hvidovre Hospital isumaqatigiissuteqarfigineqarpoq.

Bispebjergip napparsimmavia amikkut nappaateqartunut tunngatillugu suliarinnittuusarpoq.

Aamma sumiiffiit ilaanni nakorsat piffissami sivikitsumi Kalaallit Nunaannut angalarput.

Kisitsisit taakku timikkut nappaatinut tunngasuupput. Aammattaarli tarnip pissusaanik ilisimasallit suleqatigiipput, Kalaallit Nunaannilu napparsimasut akeqanngitsumik katsorsarneqartarlutik.

Folketingimut ilaasortaq Aaja Chemnitz (IA) isumaqarpoq Danmarkimi ullumikkut ikiorsiisutit pillugit akiliisarneq atorunnaarsinneqarnissaa isumaliuutersuutigineqartariaqarpoq.

Oqaatigalugu “Danmarkimi innuttaasuuvugut.”

Politikerip ilaatigut erseqqissarpaa Kalaallit Nunaanni kræftimik nappaatillit toqusartut amerlasut.

Tamatuma kingunerisaanik napparsimasut amerlanerusut Danmarkimi katsorsarneqartariaqartarput.

Siunnersortit avataaneersut isumagininnermut sullissinnermi ator neqartut Kujallermut akisupput

27 millionit koruunit. Kommune Kujallermi isumagininnermut tunngasunut siunnersortinut avataaneersunut piffissami 2021-miit ullumimut minnerpaamik taama amerlatigisunik atuisimavoq. Tamanna Sermitsiap allagaatinik takunnissinnaatitaanermigut pissarsiaanit erserpoq.

Sermitsiap allagaatinik takunnissinnaanini tunngavigalugu Kommune Kujalleq isumagininnermut tunngasunut siunnersortinut 27 millionit koruuninik 2021-miit 2025-imut atuisimasoq paasivaa.

Kommune Kujalleq isumagininnermut tunngasunik suliaqarnermini ikiortissarsiorluni Naalakkersuisunut saaffinnissuteqarsimasoq novembarip aallartinnerani paasinarsivoq.

Kommune naapertorlugu Danmarkimit siunnersortissarsiornermut aningaasarpasuit ator neqarsimapput.

Kommuni ukiuni marlussunni meeqqanut, inuusuttuaqqanut innarluutilinnullu tunngasunik siunnersortinik avataaniittunik sullissisoqartariaqarsimasoq Borgmester Stine Egede tusagassiutinut nalunaarummi oqarpoq.

“Taakku suliaqarsimaqaat namminerlu sulisutsinnut oqilisaassisimaqalutik, aningaasaqarnittali sinnersortinik atuisinnaassuserput killilerpaa taakku kommunimut akisoqimmata.”

Danmarkimi paarlatsinik ingerlatsivik

Siunnersortinik avataaneersunik atuinnermi suliffeqarfik aalajangersimasoq ator neqartoq allagaatinik takunnissinnaatitaaneq atorlugu Sermitsiap pissarsiarisimasaata takutippaa – Danmarkimi paarlatsinik Nørresundbymiit toq “Kommune Konsulenterne“-mik taaguutilimmit.

Suliffeqarfik 2021-miit 2025-mut Kommune Kujallermit 27 millionit koruuninik aningaasartuutigineqarpoq. 2023-mi kommunip suliffeqarfimmut aningaasartuutai annerpaapput, tassani 14 millionit koruuningajaat taartaasunut aningaasartuutigineqarput.

Allagaatinik takunnissinnaanermiit pissarsiat naapertorlugit siunnersortit suliffeqarfiit allat aamma ator neqarsimasinnaapput, taamaalilluni aningaasat 27 millionit koruuninik amerlanerusimasinnaallutik.

2025-imi aningaasartuutit

2025-mi qaammatip aappaa avillugu qaangiuttoq 108.000 koruuningajaat ”Kommuninut Konsulenterne“-nut ator neqarsimapput, tassa sulii taakku Kommune Kujallermit ator neqarput.

Tamatuma saniatigut Isumagininnermut Aqutsisoqarfimmi sulisut Kommune Kujallermi aamma ikiuppupput, tassaniki isumagininnermut suliaasaqarfik novembarip qiteqqunnerani Naalakkersuisunit tiguneqarpoq.

”Ulluinnarni ingerlatsinerup suliannillu suliannittarnerup isumagineqartarnerisa saniatigut, suliaasaqarfimmi eqqugaanerpaasuni Namminersorlutik Oqartussat sulisussanik isumalluutitigut ikiuuffiginiagaanni, pitsaaliulluni suliniuteqarnerup pitsaanerulersinnissaanut qitiutitsinerput aamma attatiinnarniarparput. Akisussaaffik naggaterpiaatigut kommunimut peqqittussaavoq taamaammallu aalajangernermi isumagininnermut ingerlatsivimmi sulisuni aqutsisunilu piginnaasanik ineriartortitsinissarput aamma qitiutipparput”, Meeqqanut, Inuusuttunut, Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Timersornermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoq Aqqaluq B. Egede novembarimi oqarpoq.

Akuutinneqarneq nassuiaanneqarnerlu amigaatigineqartut

Demokraatit sinnerlugit Kujallermi kommunalbestyrelsimut ilaasortat Margrethe Thårup Andersen, Simon Simonsen aamma Karen Marie Kyed Frederiksen kommunimi atuivallaarneq arlaleriarlutik isornartorsiorsimavaat, aningaasaqarnikkullu unammilligassani akuutinneqarnerunissaq ujjartor-simallugu.

Suliffeqarfimmut ”Kommune Konsulenterne“-mut aningaasartuutit aamma 2025-mi aningaasartuutit 108.000 koruuningajaat Margrethe Thårup Andersenip ima oqaatigai:

– Arlaleriarluta susoqarnersoq ullumikkullu qanoq inissisimasoqarnersoq apequtigisarnikuuarpup. Aningaasaqarneq qanoq innersoq paaserusuppara. Aamma ukioq manna suut sipaarniutigineqassanersut apequtiginikuuara.

Assersuutigalugu utoqqaat angerlarsimaffimmini isumagininnerulertariaqarpat? Akisutisineq ajorpugut ataatsimiinnerillu kinguartinneqartuaannarlutik, Margrethe Thårup Andersen oqarpoq.

Valget er afgørende for Kuannersuit-projektets fremtid

Energy Transition Minerals håber, at en ny regering i Grønland vil ophæve uranforbuddet og bane vej for Kuannersuit-projektet i Narsaq

Energy Transition Minerals har stadig kontor og lagerbygning i Narsaq, hvor de blandt andet har en del borekerner fra Kuannersuit. For nylig var en delegation fra selskabet i Narsaq.

Ledelsen i Energy Transition Minerals (ETM) – tidligere Greenland Minerals - har netop været på charmeoffensiv i både Nuuk og Narsaq, hvor de med egne ord har talt med politikere, medier og lokale interessenter samt besøgt projektområdet Kuannersuit i Narsaq.

Delegationen bestod af Simon Kidston, Daniel Mamadou, Sara Kelly, Svend Hardenberg, Aris Stamoulis samt børsanalytiker Tom Prendiville fra Canaccord Genuity, der har udarbejdet en såkaldt "Industry Update", der er offentlig tilgængelig på ETM's hjemmeside.

Blandede holdninger

Ifølge rapporten, så hersker der fortsat meget blandede holdninger til Kuannersuit-projektet både blandt medlemmer af Naalakkersuisut og i lokalbefolkningen.

"Nogle ser projektet som en nødvendighed for at sikre Grønlands fremtid og en indgang til fuld uafhængighed af Danmark. Andre er imod projektet på grund af miljøhensyn. Teamet har fokus på at fremme de potentielle økonomiske og sociale fordele ved projektet, hvilket vi synes de gjorde godt", skriver Tom Prendiville, der videre noterer, at det kommende valg til Inatsisartut den 11. marts "har afgørende betydning for om projektets opnår tilladelse". Ifølge

selskabet så tilsidesatte uranforbuddet, der blev indført i 2021, "enhver chance for en udvindingstilladelse og førte til voldgift og retssag."

To scenarier

Der er ifølge selskabet to fremtidige scenarier – som de omtaler som "best case" og "worst case".

Best case er, at der vælges en ny regering, der er mere progressiv og på linje med hvad selskabet ønsker. En regering der vil løfte uranforbuddet og give selskabet en udnyttelsestilladelse.

Worst case er ifølge selskabet, hvis den nuværende regering får magten igen, og uranforbuddet fortsat står ved magt. I så fald vil ETM fokusere på voldgiftssag og retssag, men forventer ikke afgørelser før tidligt i 2026.

Medlem af IA og tidligere formand for Urani Naamik i Narsaq, Mariane Paviassen, er bekymret for, hvad der kan komme til at ske med loven om forbud mod forundersøgelse, efterforskning og udnyttelse af uran efter valget. Foto: Trine Juncher Jørgensen

Spinkelt flertal i 2021

Medlem af IA og tidligere formand for Urani Naamik i Narsaq, Mariane Paviassen, er bekymret for, hvad der kan komme til at ske med forbuddet mod uranudvinding efter valget.

Loven, der forbyder både forundersøgelse, efterforskning og udnyttelse af uran, blev vedtaget i november 2021 på baggrund af et spinkelt flertal baseret på stemmer fra IA og Naleraq. Siumut og Demokraatit stemte imod loven, mens Atassut undlod at stemme.

– Jeg ved ikke, hvor Naleraq står i dag, så måske er IA det eneste parti, der vil fastholde et uranforbud, siger Mariane Paviasen, der har en oplevelse af, at befolkningen i Narsaq fortsat er meget kritiske overfor udnyttelse af Kuannersuit.

Befolkningens valg skal respekteres

Mariane Paviasen behøver dog ikke at frygte for, hvad Demokraatit vil gøre, hvis de kommer til magten.

– Befolkningen talte klart ved sidste valg, og det skal respekteres. Man ønsker ikke den mine i Kuannersuit. Og derfor kommer der ikke en mine i Kuannersuit. Den er ikke meget længere. Og jeg har i øvrigt også frabedt mig møder med Energy Transition Minerals’ ledelse, siger formand for Demokraatit, Jens-Frederik Nielsen, der kalder selskabets besøg i Grønland midt under valgkampen for ”uhyggelig”.

– Befolkningen talte klart ved sidste valg, og det skal respekteres. Man ønsker ikke den mine i Kuannersuit. Og derfor kommer der ikke en mine i Kuannersuit. Den er ikke meget længere, siger formand for Demokraatit, Jens-Frederik Nielsen

Vejledende folkeafstemning

Hos partiet Atassut er holdningen også den samme som for fire år siden, hvor partiet stemte blank, men også gav udtryk for, at der var brug for en vejledende folkeafstemning om uran-spørgsmålet.

– Atassut er for råstofudvinding generelt, men i forhold til uran er det så principielt et spørgsmål, at det ikke skal være op til de enkelte partier at beslutte, men bør være baseret på en vejledende folkeafstemning én gang for alle, siger formand Aqqu C. Jerimiassen.

Uran skal ikke efterforskes bynært

Siumuts formand Erik Jensen har tidligere sagt, at han støtter råstofudvinding i Kuannersuit, hvis det vel og mærke lever op til råstofloven og ikke har alvorlige negative konsekvenser for mennesker og miljø. Han har dog også givet udtryk for, at han har taget Inatsisartut-flertallets beslutning om at indføre et forbud mod forundersøgelse, efterforskning og udvinding af uran til efterretning.

Ved Siumuts første valg-pressemøde den 18. februar sagde Erik Jensen, at Siumuts politik er, at der skal kunne udvindes uran som biprodukt til sjældne jordartsmetaller, hvis det vel og mærke lever op til internationale retningslinjer.

- Vi respekterer demokratiet og anser ikke bynære aktiviteter som den første mulighed. Vi skal udvikle råstofhvervet og er åbne for at overveje mulighederne for miner i yderområder langt væk fra beboelsesområder.

- Siumut har lyttet til befolkningen og vil udvise respekt for deres beslutning. Vi anerkender, at der ikke er nogen muligheder for at realisere Kuannersuit-projektet, som befolkningen protesterede imod ved sidste valg.

Sydgrønlands El ApS
 V/ Per Holm
Alt I El udføres
 Per Holm 49 45 19
 Jørgen Andreassen 49 46 58
 Værksted 64 34 81
E-mail: sydel3920@gmail.com
 Postboks 527 • 3920 Qaqortoq

Immiaqqat viinnillu qineqqusaarutitut ?

Imigassaq pillugu kaammattuutit arlallit politikeriit pinigaaffiup tulliani aalajangiiffigissajunnarsivaat, taakkulu atuutilersinneqassappata – annertuumik allannguuteqassapput. Siunnersuut ilalerneqarlunilu isornartorsiorneqarpoq.

”Siunissami imigassamik ajoqusertoqannginnissaa“ pillugu takorluugaq tusarniaassutigineqarpoq, tassani imigassamik atuinerup annikillisinnissaanut innersuussutit arlallit saqqummiunneqarput.

Imigassaq pillugu kaammattuutit nutaat politikeriit tapersersussanerlugit aalajangiiffigissusaassavaat, tamanna Inatsisartut ataatsimiittarfianni piffissaagallartillugu aalajangiiffigineqarnikuvoq.

Imigassartorpallaarnaveersarneq

Januarimi professorit marluk Jyllands-Postenimi allaaserisaqarput Kalaallit Nunaanni imigassamik atuineq 1987-imi annerpaasimasoq, tassa 22,2 literinik atuisoqarsimasoq.

- Taamanimiilli imigassamik atuineq appariartuinnarpoq, ukiunilu kingullerni qulini imigassamik atuineq Danmarkimit appasinneruvoq. 2023-mi Kalaallit Nunaanni inersimasut agguaqatigiissillugu 8,5 literimik imigassamik atuisarput, Danmarkimilu 9,3 literimik. Imigassamik politikki, pinaveersaartitsinerit katsorsaariaatsillu eqqarsaatigalugit uagut qallunaat kalaallit ilinniarfigingaarsinnaavut.

Kalaallit Nunaanni anguniagaqarnerujussuupput pinaveersaartitsinermillu suliaqarnissamat piimassuseqarnerujussullutik, peqqissutsimut professorit marluk Ulrik Becker aamma Anette Sjøgaard Nielsen allapput

Oqallinneq taanna qanoq inerneqarumaarnersoq nalunar-

poq.

Imigassartornerli attatiinnarneqartillugu ajortunik pilersitsisartuq qularnanngilaq. Perulunnartunik toqussutaasinnaasunillu napparsimasoqalersinnaanera ajornerpaatut kingunerisinnavaa.

Avatangiisit aamma ajoqusersinnaapput.

Kaammattuutit qinikkanit aalajangiiffigineqartussat katillugit 17-iupput.

Imigassamik nioqquteqarnermik pisortanit pigineqartumik kisermaassineq kaammattuutit ilagaat, tassani ukiuni tallimani ikaarsaariarnermi pisiniarfiit imigassamik tuniniaanertik ingerlassinnaallugu. Imigassat nioqqutissanut allanut immikkut inissisimatinnegassallutik.

Aammattaq arfininngorneq sapaallu imigassat matoqqasarnissaat, pisisinnaanermut killigititaasoq 21-inik ukiulinnut qaffanneqassasoq, imigassamik tuniniaaneq ussasaarutigineqartarunnaassasoq, ilaqutariinnut tapersersuinerimik neqeroruteqarneq kiisalu meeqqanut inuusuttuaqqanullu imigassartaqanngitsumik aqqissuussat kaammattuutigineqarput.

Peqqissutsimut naalakkersuisoqarfimmiit tusarniaanermi kaammattuutit saqqummiunneqarput, tusarniaanermilu akisutit ilaanni imigassap atugarinerata sunniutai alianartut ajorluinnartulli eqqaaneqarput.

- Imigassap timikkut, tarnikkut inuuniarnikkullu ajornartorsiutit annertusarpari. Imigassaq annikitsumik atoraluarluguluunniit sulii ajoqusiisinnassuseqarpoq. Annerusumik atoraanni pinngitsuuisinnaanermik napparsimalersinnaanermillu soorlu kræfti, tigukkut uummatikkullu kinguneqartar-

poq. Imigassaq inuusuttuaqqani imminut toqunermik, sumiginnaanermik, angerlarsimaffinni eqqissiviilliornermik aammalu kinguaassitutigut atornerluinernik kinguneqarsinnaasarpoq. Kannaguttaatsuliornerni suliat affaat sinnerlugit imigassartorsimanermik peqquteqartut Kalaallit Nunaanni Politiit tusarniaanermi allapput.

Inuuneq naannerusoq

Kaammattuutit decembarimi tusarniaassutigineqarput, januaarimi killiliussap tungaanut tusarniaassumut akissuteqaatit 29-it tunniunneqarpuq. Isummat assigiinngisitaarput, kisiannili inuiaqatigiinni imigassaq ajornartorsiutaasoq, meeqqallu angerlarsimaffimmi annertuumik eqqissiviilliornernit eqqugaasartut isumaqatigiissutigineqarpoq.

Peqqinnissaqarfiup taakku kingunerluutit ilaannit suliaqartuusut nutaamik pinaveersaartitsisoqarnissaanik suliniutinut tusarniaammut akissutiminni tapersiipput.

- Inuiaqatigiinni peqqissuseq pitsanngorsarneqassappat imigassamik atuinerup kingunerisaanik ajoqusernerit annikillissappata iliuseqarnissaq pisariaqavissuusoq isumaqarpuq. Kaammattuutit ilorraap tungaanut saatsitsissapput ilaatigut imigassartornikinnerulertoqarluni aangajaarniutik atuisukinnerulissalluni. Angerlarsimaffinni eqqissiviilliornerit meeqqanillu sumiginnaanerit annikinnerulissapput. Imigassartornermik peqquteqartumik nappaateqalernerit 200-nit ikinnerunngitsutut ikilissapput.

- Siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu nunani avanarlarni innuttaasut ukiut inuuffii agguaqatigiissillugit ukiut qulit missaani maanna sivikinnerusuoq pitsanngorsarneqassaaq, , tusarniaammut peqqinnissaqarfiup akissutaani ilanngunneqarpoq. Pujortartarneq agguaqatigiissillugu inuunikinnerunermut peqqutaasutut taaneqartartut ilagaat.

Akit qaffattut

Inatsisartut tunngavilersukkanik imigassamut iliussissamik suliaqaaqussillutik Naalakkersuisunut peqqusisupput. Suliaq Innuttaasut peqqissusiannik Iisimatusarfik aamma WHO/Europa suleqatigalugit ingerlanneqarpoq.

Aammattaq Kommunit, kattuffiit allallu ilanngussipput. Kaammattuutit siunissami imigassamut politikimi anguniagaq anguniarlugu pingaarutilimmik tunngaviliisut Pinnngitsuisinnaanermik Paasisimasaqarfik Allorfik isumaqarpoq, tassalu kinaluunniit imigassamik ajoquserneqassanngitsaq:

- Anguniagaq annertoq, tapersersinnaasarput, Allorfik allappoq.

Taamatut inuit peqqissusaannik siuarsaaneq "isumalluarnarfusoq" Sulisitsisut tusarniaanermut akissutiminni naqissuserpaat. Kisiannili pisortani kisermaassilluni imigassamik tuniniaaneq kaammattuutillu allanut akerlilerpaat.

- Pisiniarfiit ullumikkut akilersuineq attatiinnassappassuk imigassamik tuniniaanissaq pisariaqarpoq. Pisortani kisermaassilluni imigassamik aqutsiniarneq eqqunneqarpat pisiniarfiit ulluinnarni nioqqutissat akii misinnartumik qaffattariaqassavaat, Sulisitsisut naliliipput, pisisinnaatitaasut ukiuisa 21-nut qaffanneqarnissaat aamma tapersinngilaat.

Taakkumi inatsisitigut unioqqutitsillutik allatulluunniit aalaqkornartutornissaminnut aqquassarsuulissasut taakku isumaqarput.

Imigassamik ajornartorsiuteqarneq allannortinneqartariaqartoq, meeqqat ilaqutariillu imigassamik ajornartorsiuteqartut eqqugaammata Kalaallit Nunaanni Brugseni tusarniaanermut akissumminni allappoq.

- Inuit ataasiakkaat ajornartorsiuteqartut isiginnittaasiannik allannuiniarluni politikikkut suliniuteqartoqartariaqartoq isumaqarpuq, ajornartorsiuteqanngitsulli amerlasuut killilersorneqannginnissaat eqqumaffigineqassaaq, Kalaallit Nunaanni Brugseni allappoq.

KNI-p tusarniaanermut akissummini imigassamik kisermaassineq „soqutigintut“ taavaa.

KNI-mi ilisimassuseq tamanna iluaqutigineqarsinnaavoq, KNI allappoq.

Imigassaq Ikiaroorartorlu pillugit Siunnersuisooqatigiit siunnersuutit, aamma imigassarsinnaanermut ukiut 21-nut qaffanneqarnissaat isumalluarfigaat. Misissuinerit takutippaat kingusinnerusukkut imigassartortalerneq kingusinnerusukkut atornerluinissamut navianaateqarpallaarunnaarsitsisartoq, siunnersuisooqatigiit ilaatigut allapput.

Inuit ataasiakkaat kiffaanngissusaat

Immiaqqat 2022-mi 2023-milu tunineqarnerpaat tulluusut pisiniarfiit anginerpaat pingasut naatsorsuinerisa takutippaat. Decembarip qaammataani kaammattuutit saqummiunneqarmata, peqqissutsimut naalakkersuisoq Agathe Fontain oqarpoq imigassamut politikki nutaaq annertuumik kinguneqarsinnaasoq:

- Maannakkut aalajangiiffisarpur uagut siunissatsinnut minnerunngitsumillu qitornatta ernuttattalu siunissaannut sunnuteqassaaq. Inassuteqaatit siunertarinngilaat imigassamik atuinissamut kiffaanngissuseqarnerup atorunnaarsinissaa, siunertarineqarpoq inuusuttut inersimasunit imigassamik atuinerannit ajoquserneqarnaveersaarnissaat, Fontain (IA) oqarpoq, neriuutigalugulu siunnersuutit pillugit tamanut ammasumik sukumiisumik oqallittoqarumaartoq.

Kommunalvalget banker på døren

af Rainer Permien

Det bliver et meget spændende, men i virkeligheden også et prekært kommunalvalg i Sydgrønland, der er begyndt at gøre sit entré i mediernes. Enhver borger har retten til at stille op til kommunalvalget, dog skal alle personer efterprøves for deres valgbarhed af valgbarheds nævnet.

Vores borgmester har valgt at genopstille til kommunalbestyrelsen i april 2025. Det er selvsagt et personligt valg, men dog lidt uforståeligt med en falmet popularitet efter at have misligholdt sit embedet, men, på trods af opfordringen fra nogle af kommunalbestyrelsens medlemmer, ikke ønsket at fratræde i embedet. Set i lyset af årsagen virker beslutningen lidt arrogant og uhensigtsmæssigt!

Ved tanken om, at nogle personer kan blive genvalgt på trods for at have begået forseelser af grov karakter i en forudgående valgperiode, virker meddelte begrundelse for genopstillingen lidt søgt og akavet, dog også på en måde spændende i det grønlandske politiske brogede valgforum.

Samtidigt notificeres til vælgerne, at alt er muligt i den mystiske valgjungle med nogle af valgkandidaternes udpræget mangel på kompetencer, hvor grådigheden har første prioritet i beslutningen, hvormed de faglige kompetencer stilles for en stund i baggrunden og fremover forbliver en mangelvare!

Samfundet har krav på kandidater, der i er besiddelse af personlig konduite, faglig viden med værdier og tilgang for troværdige innovative tiltag i udviklingen af vores region. Der bør ikke være plads til politiske opportuniste med sprængning af urealistiske visioner og falske forhåbninger til vælgerne.

Kandidaterne bør ikke stikke blå i øjne på vælgerne, men være mere jordbunden og ærlige i deres fremlægning af deres personlige kundskaber og viden med visioner for udviklingen i vores region, hvor troværdigheden bør have den overvejende og største prioritet for valget i 2025.

Hvordan kan borgere nære tillid til politikere, der ikke er mere involverende i samfundets udvikling, samt ikke fører tilsyn med økonomien, kompetencer og arbejdsmoralen i Kommune Kujalleq?

Hvordan kan borgere nære tillid til ledere, der ikke kunne, men burde have løst forvaltningernes in-kompetente ledelsesansvar i nuværende valgperiode, men hvor inhabiliteten i forvaltninger forhindrer at træffe konkrete og afgørende beslutninger?

Hvordan kan borgere nære tillid til en ledelses lukkethed med mangel på betydelig lydhørhed over for samfundets borgere med hensyn til ikke at besvare korrespondancer eller henvendelser?

Minedriften i Sydgrønland og dens undergrund er måske et kæmpe geologisk skatkammer med råstoffer, hvorved

udvindingen kan måske også bliver til gavn for hele befolkningen! En etablering af minedriften vil påvirke landskabet og kan medføre en synlig og usynlig forurening af miljøet!

For selv i bedste fald er der lang vej endnu, før undergrunden for alvor vil være rentabel. Vi skal væk fra at tale om et økonomisk eventyr, for i den retorik ligger en idé om, at pengene en dag pludselig vil vælte ind fra Sydgrønlands undergrund og lige straks vil fosse uanede pengemængder ind i kommune- og landskassen. Det er utopi med en uansvarlig udtalelse, der kan tolkes som valgflæsk!

Lufthavnen kan blive et tveægget sværd, der heller ikke generer en udvikling i sig selv, men er et supplement til en påkrævet komplettering af baglandets infrastruktur med lufthavnen.

Turismen kan kun udvikles i samarbejdet med alle aktører, modsat kan projektet falde sammen, hvis arrangementer ikke er tilstrækkeligt koordineret pga. manglende samarbejdet med byer og bosteder eller at tilstrømning af turister overstiger regionens formåen, der meget vel kan blive til en økonomisk boomerang mod forventninger for kommende økonomiske gevinster.

Bagsiden af medajlen for alle fremførte områder er finansieringen, hvor kommunens anstrengte og pressende likviditet for tiden sætter begrænsninger.

Dette er kun et lille udpluk af ikke løste, men kommende problemstillingerne, hvorved ledelsens forsømmelser ydermere skal placeres i rækken af mangler på ledelsesansvar i embedet og i alle henseender i administration og forvaltninger i Kommune Kujalleq!

Borgmesteren er øverste ansvarlige for ledelsen af kommunen, hvormed mange af disse udløste problemer kan henledes til dårlig lederegenskab, nepotisme eller kammeraterier i både administrationen med forskellige forvaltninger for mangel på kompetente visionære ledere, der klart og effektivt kan kommunikere og omsætte faglighed, ressourcer og politiske mål til fælles professionelle normer for, hvordan opgaven løses og sikrer at opgaverne bliver eksekveret på en betryggende måde.

Disse manglende kompetencer har været nøglen til kommunens i øjne faldende økonomiske misere i million klassen og er ikke kun arvet af en tidligere fratrædt borgmester, men er en kombinationen

med en forsømt restitution af kompetencer og fagligheden i denne valgperiode – i næsten fire år!

I fortsættelse af kommunens til stadighed nedadgående udvikling, pga. økonomiske restriktioner, er kun et lille tåget og meget broget lys i sigtet for et fremtidsmål, hvor udsigter til væsentlige forbedringer for samfundet bliver afgjort ved kommunalvalget i april 2025.

Eksterne konsulenter til socialområdet koster Kujalleq dyrt

KOMMUNE KUJALLEQ

27 millioner kroner. Så meget har Kommune Kujalleq som minimum brugt på eksterne konsulenter til socialområdet i perioden fra 2021 og frem til i dag. Det viser en aktindsigt, som Sermitsiaq har fået.

Ifølge en aktindsigt som Sermitsiaq har fået, har Kommune Kujalleq benyttet eksterne konsulenter til socialområdet for 27 millioner kroner i 2021-2025.

I begyndelsen af november kom det frem, at Kommune Kujalleq havde bedt Naalakkersuisut om hjælp til at håndtere deres socialområde.

Kommunen havde med egne ord brugt for mange penge på konsulenter fra Danmark.

I en pressemeddelelse sagde borgmester Stine Egede, at kommunen i et par år havde måtte bruge eksterne konsulenter til at arbejde med sagerne inden for børn, unge og handicapområdet.

”De har løftet en masse opgaver og lettet presset der er på vores egne ansatte, men vores økonomi sætter grænse for brugen af konsulenterne, som er meget dyre for kommunen”.

Vikarbureau i Danmark

Ifølge en aktindsigt som Sermitsiaq har fået, er der primært tale om ekstern konsulentbistand fra en enkelt leverandør – et dansk vikarbureau for socialrådgivere, der hedder ”Kommune Konsulenterne” i Nørresundby.

Virksomheden har fået udbetalt 27 millioner kroner i perioden fra 2021-2025 fra Kommune Kujalleq. Størst var kommunens udgifter til virksomheden i 2023, hvor knap 14 millioner kroner gik til vikarbureauet.

Ifølge aktindsigten er der muligvis også anvendt andre eksterne konsulentvirksomheder, hvilket betyder, at beløbet reelt kan være højere end de 27 millioner kroner.

Udgifter i 2025

Her kun halvanden måned inde i 2025 er der brugt knap 108.000 kroner på ”Kommune Konsulenterne”, der således stadig anvendes af Kommune Kujalleq. Derudover bistår medarbejdere fra Socialstyrelsen også i Kommune Kujalleq, da Naalakkersuisut overtog kommunens socialområde i midten af november.

”Foruden varetagelse af den daglige drift og sagsbehandling, hvor Selvstyret vil bidrage med medarbejderressourcer på de mest udsatte områder, bibeholder vi også et fokus på at styrke den forebyggende indsats. I sidste ende skal ansvaret tilbage til kommunen og derfor har vi med beslutningen også fokus på kompetenceudvikling af medarbejdere og ledere i socialforvaltningen”, lød det i november fra Naalakkersuisoq for Børn, Unge, Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke Aqqualuaq B. Egede.

Savner inddragelser og forklaringer

Medlemmer af kommunalbestyrelsen for Demokraatit i Kujalleq; Margrethe Thårup Andersen, Simon Simonsen og Karen Marie Kyed Frederiksen, har flere gange udtrykt kritik af det store overforbrug i kommunen og efterlyst mere inddragelse i de økonomiske udfordringer.

Foreholdt de konkrete beløb til virksomheden ”Kommune Konsulenterne”, samt at der også i 2025 har været udgifter på nuværende tidspunkt for knap 108.000 kroner siger Margrethe Thårup Andersen: – Vi har forsøgt flere gange at spørge ind til, hvad der foregår og hvordan det står til i dag. Jeg vil gerne have overblik over, hvordan det går med økonomien. Jeg har også spurgt ind til hvilke besparelser man vil gennemføre i år. Er det for eksempel de ældre, der skal have mindre hjemmepleje? Men vi får ikke nogen svar og møder udskydes hele tiden, siger Margrethe Thårup Andersen.

Kujataani kingornutassiaqarfiit oqaluttuarisaaner- pullu pillugit meeqqanut ilinniutit naammassineq- arput

Ny lærermaterieller til skolebørn om verdensarv- sområder og Grønlands historie er klar

Arnamineq Clasen peqatigalugu UNESCO-Kujataa Qaqortup Katersugaasivia suleqatigalugu meeqqanut inuusuttuaqqanullu ilinniutit katersugaasivinni, nunaqarfinni savaateqarfinnilu neqeroorutaalertussanik piler-sitsivoq.

-Ilinniutit meeqqanut nukarlerniit – inuusuttuaqqanut tullu-arsagaapput. Ilaallu ilaqutariinnut ataatsimoorluni suliarineqarsinnaasuullutik. Pingaartissimavara paasisutissat oqitsuunissaat, tigussaasumillu suliaasaqartitsisinaanissaq timilu atorlugu aalanissaq ilinniutini anguniarsimavakka, ilinniutinik suliarinnittoq, Arnamineq Clasen taama ilaatigut oqaluttuarpoq.

Taanna Ilisimatusarfimmi Inuiaat Kulturiat oqaluttuarisaanerallu kandidatit naammassinikuuaa, annertuumillu oqaluttuarisaanerput ilisimasaqarfigalugu.

Oqaluttuarisaanerput oqitsumik nuannersumik ilinniarneqarsinnaavoq

Ilinniutit atuqarfiup avataatigut tigulaariffigalugit meeqqanut inuusuttunullu sammeneqarsinnaapput. Meeqqat aturfianeersut katersugaasivinni pulaarnerminni sammisinnaasaat.

Nunatsinni kulturit assigiinngitsut nunasiortornikut nalunarsorneri ilaatigut sammeneqarput, Saqqaq kulturimiit Thulekultori tikillugu oqaluttuarisaanerput pillugit naatsumik saqqummiussisoqarluni. Taassuma saniatigut upperisaq, oqaluttuatoqqat inatsisillu ilaatigut pulaffigineqarlutik.

-Meeqqanut nukarlernut uumasut titartagassat, qanga inuit atortorisarsimasaat atisaalu takuneqarsinnaapput. Siuligut kikkuusimanersut annertunerusumik paaserusukkaani taava nammineq 1721-imiit ulloq manna tikillugu paasiniaasinnaaneq ammatikkusussimavara. Nammineq paasiniaarusususeq ammarlugu, ilinniutinik suliarinnittoq oqarpoq nanggillunilu:

- Taamaammat Thule-kultorimiit nunasiaatinnngornissatta tungaanut ilikkagassat sammeneqarnerupput.

Taamaakkaluartorlu pingaartissimavara nunasiaataanermit namminersorerulernissamut alloriarnerit 1953, 1979 aamma 2009 ilaatissimavakka meeqqanut inuusuttuaqqanullu paasisutissiinissaq pingaartillugu, Arnamineq Clasen nassuiaavoq.

Ilinniutit kalaallisut tuluttullu allassimapput, meeqqallu nammineq titartaallutik arlaanik nutaaliorsinnaanissaat periarfissaatinneqarluni. Piffissami qanittumi ilinniutit nunaqarfinnut, savaateqarfinnut katersugaasivinnullu allanut nassuorneqarumaarput.

UNESCO-Kujataa og Museet i Qaqortoq har i samarbejde med Arnamineq Clasen færdiggjort materieller til skolebørn om UNESCO-områder i Sydgrønland samt om vores historie. Materielle vil blive sendt både til bygder, fåreholdersteder og til andre museer i regionen.

Undervisningsmateriale er for både børn og familier, hvor nogle opgaver kan blive løst med familien.

- Det har været vigtigt for mig at gøre vores historie let forståeligt og udvikle håndgribelige opgaver. Samtidig har jeg ønsket at inkludere aktiviteter, der involverer kroppen, så børnene ikke behøver at sidde stille hele tiden, fortæller Arnamineq Clasen.

Arnamineq Clasen er kandidat i kultur- og samfundshistorie fra Ilisimatusarfik, Grønlands Universitet, og har stor viden om landets historie.

Historie formidlet på en sjov og lærerig måde

Materialet kan bruges uden for skolen og er velegnet til skolebørn. Når børnene besøger museet, kan de benytte materialet og få en ny oplevelse af museumsbesøg samt en dybere forståelse af Grønlands kultur og historie.

Undervisningsmaterialet fokuserer på de forskellige kulturer, der har bosat sig i Grønland – lige fra Saqqaq-kulturen til Thule-kulturen. Derudover indeholder materialet også emner som religion, myter og samfundsnormer.

– De yngre børn kan tegne dyr, gamle genstande og tøj fra vores fortid, mens de ældre børn kan researche og lære mere om perioden fra 1721 til i dag. Det har været vigtigt for mig at skabe nysgerrighed blandt børnene, siger Arnamineq Clasen og fortsætter:

– Derfor har jeg især fokuseret på perioden fra Thule-kulturen til Grønland blev en koloni. Men det har også været vigtigt at nævne, hvad der skete i 1953, 1979 og 2009, så børnene får en grundlæggende forståelse af vores nyere historie, forklarer hun.

Materialet er udarbejdet på både grønlandsk og engelsk, så børnene kan udfolde deres kreativitet på begge sprog. Det vil blive distribueret til bygder, fåreholdersteder og museer i Sydgrønland i den nærmeste fremtid.

Flere og flere grønlandere modtager behandling i Danmark

Flere grønlandske patienter behandles i Region Hovedstaden, og afregningen stiger, viser redegørelse.

Antallet af patienter fra Grønland, der behandles på hospitaler i Region Hovedstaden, stiger i øjeblikket år for år.

Det fremgår ifølge Berlingske af en redegørelse til politikere i regionen.

Sidste år behandlede Region Hovedstaden 1418 patienter, der er bosat i Grønland.

Året før var der tale om 1389 patienter, mens der i 2022 blev registreret 1375 patienter fra Grønland.

De 1418 patienter i 2024 havde samlet knap 10.000 forløb, og den totale afregning lød på over 125 millioner kroner. Til sammenligning lød afregningen i 2021 på 90,5 millioner kroner.

Ifølge mediet sendes patienterne primært til Rigshospitalet, hvor der afsættes mange ressourcer til at hjælpe med specialiseret behandling, der ikke findes i Grønland.

Christoffer Buster Reinhardt (K), formand for sundhedsudvalget i Region Hovedstaden, mener, at tallene viser, at et selvstændigt Grønland ikke ville kunne klare sig selv på sundhedsområdet uden hjælp fra "en god partner".

- Det vil vi gerne være i Region Hovedstaden, men det er også klart, at den forpligtelse til at hjælpe vil forsvinde, hvis man vælger at løsrive sig fuldstændigt, siger han til Berlingske.

Ifølge redegørelsen er der på Rigshospitalet patientvejledere og koordinatore, der tager sig af grønlandske patienter og pårørende.

Samtidig er der en aftale med Hvidovre Hospital om håndtering af screeningprøver for livmoderhalskræft.

Alt imens har Bispebjerg Hospital en aftale om opgaver vedrørende hudsygdomme.

På nogle områder er der også rotationsordninger, hvor læger tager til Grønland i kortere perioder.

Tallene vedrører udelukkende behandling af fysiske sygdomme.

Men der er også et samarbejde inden for psykiatrien, hvor patienter fra Grønland bliver behandlet akut uden afregning.

Medlem af Folketinget Aaja Chemnitz (IA) mener, at der bør være overvejelser om at sløjfe den betaling, der i dag betales for ydelser i Danmark.

For "vi er jo danske statsborgere", lyder det.

Politikeren fremhæver blandt andet, at der på Grønland er en meget høj dødelighed blandt kræftpatienter.

Det gør, at der må sendes flere patienter til behandling i Danmark.

UNILLATSIARNEQ • PAUSE • UNILLATSIARNEQ

	7	6		9				
			3		4	7		
	8	3		7	6			2
3					7	6	2	
2		7	6		5	3		1
	5	1	8					9
9			7	5		8	6	
		2	4		9			
				6		2	9	

7	2				3			6
		5	6					3
8						4	7	1
	5			3	1	7		
	7			8		3	5	
3		9			5	1		4
9			7		8	6		
	6		1					8
	2					9	1	

	6		7		3		4	
	2			5	9	1		
					6	2	8	
	3			9				
		4	6		1	9		
	9			7		6		
9	5			8			1	2
					5	4		
3	4	8	9		2	7	6	

		4		6				8
		3			2	5		
				8		4	6	
5	4	2				8	1	
			2		8			
	7	8				2	3	9
	2	6		9				
		5	8			3		
8				2		6		